

21- On İkinci Lem'a: Arkadaş! Hayat, Hâlık'ın ehadiyetine bürhan olduğu gibi mevt de devam...

On İkinci Lem'a

Arkadaş! Hayat, Hâlık'ın ehadiyetine bürhan olduğu gibi mevt de devam ve bekasına bir delildir.

Evet, nasıl akan nehirlerin, dalgalanan denizlerin kabarcıkları ve yeryüzünde bulunan sair şeffaflar, şemsin ziya ve timsallerini göstermekle şemsin vücuduna şehadet ettikleri gibi; o kabarcık gibi şeffaflar ölüp söndükten sonra yerlerine müteselsilen gelip geçen emsalleri, yine şemsin ziya ve timsallerini gösterdiklerinden, şemsin devam ve bekasına ve bütün o şuâat, celevat ve timsallerin bir Şems-i Vâhid'in eseri olduklarına şehadet ediyorlar. İşte o şeffaflar, vücudlarıyla şemsin vücuduna ve ademleri ve ölümleriyle de şemsin devam ve bekasına delâlet ediyorlar.

“Hayat, Hâlık'ın ehadiyetine bürhandır”

Hayat, Allah'ın birliğine çok parlak bir delildir. Çünkü bir canlıyı yaşatmak için bütün kâinat onun yardımına koşturulur. Bir insanın yaşaması için hava, su, güneş, toprak, gıda, kan dolaşımı, kalp, akıl ve ruh beraber çalışır. Demek bir canlıya hayat veren Zât, bütün kâinatı idare eden Zât'tır.

“Mevt de devam ve bekasına bir delildir”

Ölüm ilk bakışta yokluk gibi görünür; fakat hakikatte Allah'ın bâkî olduğunu gösterir. Çünkü fertler ölür, fakat hayat kanunu devam eder. İnsanlar gider, yeni insanlar gelir. Yapraklar dökülür, baharda yenileri çıkar. Hayvanlar ölür, nesilleri devam eder. Demek ölenler fânidir; fakat hayatı verip alan Zât bâkîdir.

Nehirdeki Kabarcık Misali

Akan bir nehirde kabarcıklar çıkar. Her kabarcığın üzerinde güneşin ışığı ve küçük bir yansıması görünür. Kabarcık birkaç saniye sonra söner; fakat yerine başka kabarcık gelir, o da yine güneşi gösterir. Kabarcıkların sönmesi güneşin yokluğunu değil, tam tersine güneşin devamını gösterir.

Deniz Dalgaları Misali

Denizde dalgalar üzerinde parlayan sayısız ışıklar görünür. Bir dalga kırılır, üzerindeki parlaklık kaybolur. Fakat başka dalga gelir, aynı ışığı yine gösterir. Demek ışık dalgadan gelmiyor; dalga sadece güneşe ayna oluyor. Dalga gider, güneş kalır.

Canlılara Tatbiki

Canlılar da kabarcıklar gibidir. Her canlı üzerinde Allah'ın hayat verme, rızıklandırma, şekil verme, terbiye etme ve hikmetle yaratma tecellileri görünür. Bir canlı ölür, yerine başka canlı gelir; o da aynı ilahî isimleri gösterir. Demek hayat canlıdan değil, Hayy-ı Bâkî olan Allah'tandır.

“Şeffaflar vücutlarıyla şemsin vücuduna delâlet eder”

Şeffaf bir cam, su damlası veya kabarcık, güneş ışığını gösterdiği zaman “Güneş var” dedirtir. Aynen öyle de canlılar varlıklarıyla “Bizi yaşatan bir Hâlık var” derler. Bir kuşun uçuşması, bir çocuğun doğması, bir çiçeğin açması, bir kalbin atması Allah'ın varlığına şahitlik eder.

“Ademleri ve ölümleriyle de şemsin devam ve bekasına delâlet eder”

Kabarcık söner; ama güneşin ışığı yeni kabarcıklarda görünmeye devam eder. Bu da güneşin kabarcığa bağlı olmadığını gösterir. Aynen öyle de canlı ölür; fakat hayat tecellisi başka canlılarda devam eder. Bu da Allah'ın varlığının ve hayat verme fiilinin o ferdin hayatına bağlı olmadığını gösterir.

Misal: Bir lambanın ışığı aynalara vuruyor olsun. Bir ayna kırılrsa, ışık tamamen kaybolmaz; başka aynalarda görünmeye devam eder. Bu, ışığın aynadan değil, lambadan geldiğini gösterir. Aynen bunun gibi bir insan ölür, bir yaprak düşer, bir çiçek solar; fakat hayat başka aynalarda görünmeye devam eder. Demek hayat mahlûkun malı değil, Allah'ın tecellisidir.

Netice: Canlılar varlıklarıyla Allah'ın varlığına ve birliğine delildir; ölümleriyle de

Allah'ın bâkî oluşuna delildir. Çünkü fertler gelip geçer, fakat hayat verme fiili devam eder. Aynalar değişir, ışık kalır. Kabarcıklar söner, güneş bâkîdir. Canlılar ölür, Hayy-ı Bâkî olan Allah'ın kudreti ve rububiyeti devam eder.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۖ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۚ

Yeryüzünde bulunan her canlı fanidir. Celâl ve ikram sahibi Rabbinin vechi ise bâkî kalacaktır.

Rahmân Sûresi, 55/26-27.

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۚ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

O'nun vechinden başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve siz O'na döndürüleceksiniz. Kasas Sûresi, 28/88.